

Zbierka súdnych rozhodnutí

Vo veci C-192/18

**Európska komisia
proti
Poľskej republike**

Rozsudok Súdneho dvora (veľká komora) z 5. novembra 2019

„Nesplnenie povinnosti členským štátom – Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ – Právny štát – Účinná súdna ochrana v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie – Zásady neodvolateľnosti a nezávislosti sudcov – Zníženie veku odchodu do dôchodku pre sudcov poľských všeobecných súdov – Možnosť pokračovať vo výkone funkcie sudcu po dosiahnutí novo stanoveného veku na základe povolenia ministra spravodlivosti – Článok 157 ZFEÚ – Smernica 2006/54/ES – Článok 5 písm. a) a článok 9 ods. 1 písm. f) – Zákaz diskriminácie na základe pohlavia vo veciach odmeňovania, zamestnania a povolania – Zavedenie rozdielných vekových hraníc odchodu do dôchodku pre ženy a mužov zastávajúcich funkciu sudcu poľských všeobecných súdov a sudcu Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko), ako aj poľských prokurátorov“

1. *Žaloba o nesplnenie povinnosti – Skúmanie dôvodnosti Súdnym dvorom – Stav, ktorý treba zohľadniť – Stav ku dňu uplynutia lehoty stanovenej odôvodneným stanoviskom (Článok 258 ZFEÚ)*

(pozri bod 38)

2. *Sociálna politika – Pracovníci mužského a ženského pohlavia – Rovnosť odmeňovania – Odmeňovanie – Pojem – Režim starobných dôchodkov sudcov a prokurátorov vyplácaných z dôvodu ich služobného pomeru – Zahrnutie (Článok 157 ZFEÚ)*

(pozri body 52 – 60)

3. *Sociálna politika – Pracovníci mužského a ženského pohlavia – Prístup k zamestnaniu a pracovné podmienky – Rovnosť zaobchádzania – Smernica 2006/54 – Pôsobnosť – Režim starobných dôchodkov sudcov a prokurátorov vyplácaných z dôvodu ich služobného pomeru – Zahrnutie (Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/54, odôvodnenie 14, článok 5, článok 7 ods. 2 a článok 9)*

(pozri body 64 – 66)

4. *Sociálna politika – Pracovníci mužského a ženského pohlavia – Rovnosť odmeňovania – Prístup k zamestnaniu a pracovné podmienky – Rovnosť zaobchádzania – Smernica 2006/54 – Rozdielne vekové hranice odchodu do dôchodku pre ženy a mužov zastávajúcich funkciu sudcu poľských všeobecných súdov, sudcu Najvyššieho súdu a poľských prokurátorov – Priama diskriminácia na základe pohlavia – Odôvodnenie – Neexistencia [Článok 157 ZFEÚ; smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/54, článok 3, článok 5 písm. a) a článok 9 ods. 1 písm. f)]*

(pozri body 70, 71, 73, 75, 77, bod 1 výroku)

5. *Členské štáty – Povinnosti – Ustanovenie prostriedkov nápravy potrebných na zabezpečenie účinnej súdnej ochrany – Rozsah (Články 2 a 19 ZEÚ; Charta základných práv Európskej únie, článok 47)*

(pozri body 91 – 96)

6. *Právo Európskej únie – Zásady – Právo na účinnú súdnu ochranu – Zásada sudcovej nezávislosti – Rozsah (Článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ; Charta základných práv Európskej únie, článok 47 druhý odsek)*

(pozri body 98, 99, 101 – 108)

7. *Členské štáty – Povinnosti – Ustanovenie prostriedkov nápravy potrebných na zabezpečenie účinnej súdnej ochrany – Dodržanie zásad neodvolateľnosti a nezávislosti sudcov – Vnútroštátna právna úprava, ktorá priznáva ministrovi spravodlivosti právo povoliť alebo nepovoliť pokračovanie vo výkone služby sudcov všeobecných súdov po dosiahnutí zníženého veku odchodu do dôchodku – Porušenie (Články 2 a 19 ZEÚ)*

(pozri body 111 – 113, 115 – 117, 119 – 123, 129, bod 2 výroku)

Zhrnutie

Poľské pravidlá týkajúce sa veku odchodu do dôchodku pre sudcov a prokurátorov prijaté v júli 2017 sú v rozpore s právom Únie

V rozsudku Komisia/Poľsko (Nezávislosť všeobecných súdov) (C-192/18) z 5. novembra 2019 Súdny dvor zasadajúci vo veľkej komore vyhovel žalobe o nesplnenie povinnosti, ktorú podala Európska komisia proti Poľskej republike, a konštatoval, že tento členský štát si nesplnil povinnosti, ktoré mu vyplývajú z práva Únie, a to jednak tým, že zaviedol rozdielne vekové hranice odchodu do dôchodku pre mužov a ženy zastávajúcich funkciu poľských sudcov a prokurátorov, a jednak tým, že pri znížení veku odchodu do dôchodku pre sudcov poľských všeobecných súdov priznal ministrovi spravodlivosti právo predĺžiť výkon funkcie týchto sudcov.

Poľský zákon z 12. júla 2017 znížil vek odchodu do dôchodku pre sudcov poľských všeobecných súdov a prokurátorov, ako aj vek predčasného odchodu do dôchodku pre sudcov Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) na 60 rokov pre ženy a 65 rokov pre mužov, pričom predtým to bolo 67 rokov pre

obe pohlavia. Okrem toho tento zákon zveril ministrovi spravodlivosti právomoc predĺžiť dobu aktívneho výkonu funkcie sudcov všeobecných súdov po dosiahnutí takto stanovených nových vekových hraníc odchodu do dôchodku, ktoré sa líšia podľa pohlavia. Keďže Komisia sa domnievala, že tieto pravidlá sú v rozpore s právom Únie¹, podala na Súdny dvor žalobu o nesplnenie povinnosti.

Súdny dvor sa v prvom rade vyjadril k rozlišovaniu zavedenému týmto zákonom, pokiaľ ide o vek odchodu do dôchodku pre ženy a mužov zastávajúcich funkciu sudcu alebo prokurátora. V tomto ohľade najprv uviedol, že starobné dôchodky, ktoré poberajú uvedení sudcovia a prokurátori, patria do pôsobnosti článku 157 ZFEÚ, podľa ktorého každý členský štát zabezpečí uplatňovanie zásady rovnakej odmeny pre mužov a ženy za rovnakú prácu. Dotknuté dôchodkové systémy patria tiež do pôsobnosti ustanovení smernice 2006/54 týkajúcich sa rovnosti zaobchádzania v zamestnaneckých systémoch sociálneho zabezpečenia. Ďalej Súdny dvor rozhodol, že tento zákon zaviedol priamo diskriminačné podmienky založené na pohlaví, osobitne pokiaľ ide o okamih, v ktorom môžu mať dotknuté osoby skutočný prístup k výhodám stanoveným dotknutými dôchodkovými systémami. Napokon odmietol tvrdenie Poľskej republiky, podľa ktorého takto stanovené rozdiely medzi ženami a mužmi zastávajúcimi funkciu sudcu alebo prokurátora v oblasti vekovej hranice na účel prístupu k starobnému dôchodku predstavujú pozitívne opatrenia. Tieto rozdiely totiž nemôžu kompenzovať kariérne znevýhodnenia verejných zamestnancov ženského pohlavia tým, že by im pomáhali v ich profesijnom živote a naprávali ťažkosti, s ktorými sa môžu stretnúť počas svojej kariéry. Súdny dvor teda dospel k záveru, že dotknuté právne predpisy porušujú článok 157 ZFEÚ, ako aj smernicu 2006/54.

Súdny dvor v druhom rade preskúmal opatrenia zakladajúce sa na tom, že ministrovi spravodlivosti sa udeľuje právomoc povoliť alebo nepovoliť pokračovanie vo výkone funkcie sudcu všeobecného súdu po dosiahnutí novo zníženého veku odchodu do dôchodku. Najmä vzhľadom na rozsudok z 24. júna 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť Najvyššieho súdu)², zaujal najprv stanovisko k uplatniteľnosti a rozsahu článku 19 ods. 1 druhého odseku ZEÚ, ktorý ukladá členským štátom povinnosť ustanoviť v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej právnej ochrany. V tejto súvislosti uviedol, že poľské všeobecné súdy môžu rozhodovať o otázkach týkajúcich sa práva Únie, takže musia spĺňať požiadavky, ktoré sú neoddeliteľne spojené s takouto ochranou. S cieľom zabezpečiť, aby takéto súdy vôbec mohli poskytnúť takúto ochranu, má prvoradý význam zachovanie ich nezávislosti.

Podľa ustálenej judikatúry táto nezávislosť vyžaduje, aby dotknutý súd vykonával svoje úlohy úplne samostatne a nestranne. V tejto súvislosti Súdny dvor uviedol, že samotná okolnosť, že orgán, akým je minister spravodlivosti, má právomoc rozhodnúť o predĺžení alebo nepredĺžení výkonu funkcie sudcu po dosiahnutí bežného veku odchodu do dôchodku, sama osebe nestačí na to, aby sa dospelo k záveru, že dochádza k porušeniu zásady nezávislosti. Konštatoval však, že v danom prípade sú hmotnoprávne podmienky a procesné pravidlá, ktorými sa riadi prijímanie takýchto rozhodnutí, také, že vyvolávajú oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť dotknutých sudcov vonkajšími činiteľmi a ich neutralitu. Kritériá, na základe ktorých má minister prijať rozhodnutie, sú totiž príliš vágne a neoveriteľné, pričom uvedené rozhodnutie nemusí byť odôvodnené a nemožno ho napadnúť súdnou žalobou. Okrem toho dĺžka doby, počas ktorej sudcovia môžu ostať v očakávaní rozhodnutia ministra, spadá do jeho voľnej úvahy.

¹ Článok 157 ZFEÚ, článok 5 písm. a) a článok 9 ods. 1 písm. f) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/54/ES z 5. júla 2006 o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania (Ú. v. EÚ L 204, 2006, s. 23) a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie.

² Rozsudok z 24. júna 2019, Komisia/Poľsko (Nezávislosť Najvyššieho súdu) (C-619/18, EU:C:2019:531).

Ako tiež vyplýva z ustálenej judikatúry, nevyhnutná sloboda sudcov vo vzťahu k akýmkoľvek vonkajším zásahom alebo tlakom, si vyžaduje určité vlastné záruky ochrany tých osôb, ktorých úlohou je vykonávať súdnictvo, ako je ich neodvolateľnosť. Zásada neodvolateľnosti si okrem iného vyžaduje, aby sudcovia mohli zotrvať vo funkcii až do dovŕšenia veku povinného odchodu do dôchodku alebo do skončenia ich funkčného obdobia, ak je toto funkčné obdobie časovo obmedzené. Uvedená zásada môže bez toho, aby mala absolútny charakter, podliehať výnimkám len za predpokladu, že na to existujú oprávnené a presvedčivé dôvody, a pri dodržaní zásady proporcionality. V danej veci pritom kombinácia opatrenia zakladajúceho sa na znížení bežného veku odchodu do dôchodku pre sudcov všeobecných súdov a opatrenia zakladajúceho sa na tom, že ministromi spravodlivosti je zverená diskrečná právomoc povoľovať pokračovanie vo výkone funkcie týchto sudcov po dosiahnutí takto stanovenej novej vekovej hranice, a to počas desiatich rokov v prípade sudkyne a počas piatich rokov v prípade sudcu mužského pohlavia, túto zásadu porušuje. Táto kombinácia opatrení totiž môže svojou povahou u osôb podliehajúcich súdnej právomoci vyvolať oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o okolnosť, že cieľom nového systému by v skutočnosti mohlo byť, aby sa ministromi umožnilo v prípade určitých skupín sudcov ukončiť ich výkon funkcie po dosiahnutí novo stanoveného bežného veku odchodu do dôchodku, a zároveň ponechať inú časť týchto sudcov vo funkcii. Navyše vzhľadom na to, že na rozhodnutie ministra sa nevzťahuje žiadna lehota a dotknutý sudca zostáva vo funkcii až do prijatia takého rozhodnutia, prípadné negatívne rozhodnutie ministra môže byť vydané po tom, čo bol dotýčny ponechaný vo funkcii po dosiahnutí nového veku odchodu do dôchodku.